

Andrzej Wróblewski

MŁODZIEŻ W WALCE O POKÓJ. WYSTAWA STUDENTÓW WYŻSZYCH UCZELNI ARTYSTYCZNYCH

„Echo Tygodnia”, Kraków 1950, nr 45, s. 5.

Dnia 30.X.1950 r. została uroczyście otwarta w Warszawie wystawa studentów szkół artystycznych pod tyt. *Młodzież w walce o pokój*¹. Po festiwalu poznańskim jest to z kolei druga ogólnopolska impreza obrazująca osiągnięcia naszych uczelni plastycznych. O ile jednak wystawa w Poznaniu – dokładnie rok temu – zgromadziła przede wszystkim prace szkolne i wykazała formalistyczność ówczesnych metod nauczania, – o tyle obecna wystawa obejmuje głównie pozaszkolne kompozycje o wyraźnym temacie politycznym i realistycznym ujęciu.

Otwarcia dokonał ob. Minister [Stefan] Dybowski. Po krótkich przemówieniach zespół PWSA [Państwowej Wyższej Szkoły Artystycznej] z Łodzi wykonał wiersz Broniewskiego o Stalinie, a studenci PWST zaprezentowali ciekawe krótkometrażówki o Międzynarodowym Kongresie Studentów w Budapeszcie (MSZ i SFMD), o wczasach akademickich, o racjonalizatorstwie i in. Sama wystawa – 316 obrazów, rzeźb i grafik, – zajęła trzy sale Muzeum Narodowego. Reprezentowane są wszystkie wyższe uczelnie plastyczne: Sopot, Kraków, Warszawa, Poznań, Katowice, Łódź, Wrocław. Dzięki staraniom władz naczelnych ZMP [Związku Młodzieży Polskiej] i ZSP [Zrzeszenie Studentów Polskich] oraz Ministerstwu Kultury i Sztuki studenci biorący udział w wystawie otrzymali daleko idącą pomoc materialną, czego wynikiem była imponująca ilość nadesłanych prac (1500!).

¹ Ogólnopolska Wystawa Młodzież Walczy o Pokój odbyła się z inicjatywy Związku Młodzieży Polskiej. Jej celem było pokazanie zaangażowania młodzieży ze szkół artystycznych w tworzenie nowej, socjalistycznej sztuki. Oficjalnym patronem wystawy był ówczesny Minister Kultury Stefan Dybowski. Za stronę organizacyjną odpowiadało Centralne Biuro Wystaw Artystycznych oraz komitet organizacyjny w składzie: Jerzy Borkowski, Zygmunt Hubner, Helena Łukasik, Fiszal Zawidowicz. Na wystawę nadesłano 1700 prac, spośród których Komisja Kwalifikacyjna pod przewodnictwem Włodzimierza Zakrzewskiego, wytypowała 400. Kryteriami wyboru były między innymi: wymowa ideologiczna („prawda i szczerść ideowo artystyczna”), poziom opanowania kunsztu realistycznego („szczerść wypowiedzi i stopień przezwyciężenia deformujących wpływów formalizmu”). Podają za: Włodzimierz Sokorski, *Wstęp [w:] Ogólnopolska wystawa Młodzież walczy o pokój*, kat. wyst., Muzeum Narodowe w Warszawie, październik–listopad 1950, Zarząd Główny Związku Młodzieży Polskiej, Rada Naczelna Zrzeszenia Studentów Polskich, s. 7–8 (przyp. red.).

Znaczy to, że akcja przygotowań do wystawy objęła masowo uczelnie, i że ogół studentów okazał wielkie zainteresowanie i zapał dla bogatej w ludzką treść sztuki realizmu socjalistycznego. Na wystawie wybijają się prace aktywistów ZMP, przodujących i w nauce i w pracy społecznej.

Tytuł wystawy nie jest przypadkowy. Inicjatywa wyszła od organizacji ówczesnego ZAMP [Związek Akademicki Młodzieży Poskiej] i Kół Artystycznych, które wystąpiły z myślą wystawy upolitycznionej, wyrażającej zdecydowaną wolę młodzieży przeciwstawienia się historii wojennej imperialistów; przeciwstawienia się czynnie, siłą swojej pokojowej pracy, polegającej na intensywnym uczeniu się zawodu. Kompozycje studentów świadczą o ich żywym udziale w międzynarodowej walce o pokój i socjalizm: dla zadokumentowania tego wystarczy zacytować tematykę wystawy: Parę prac przedstawia podpisywanie Apelu Sztokholmskiego; na innych dostrzeżono francuscy odmawiają wyładunku amerykańskiej broni; występ Paula Robesona² – któremu USA zabroniły śpiewania przez radio; praca polskich stoczniovców, murarzy, górników, metalowców; dużo jest na wystawie obrazów przedstawiających zebrania ZMP i narady produkcyjne, na których wykuwa się socjalistyczną metodę pracy. Niektóre prace sięgają do przeszłości aby pokazać tych, którym zawdzięczamy dzisiaj możliwość pokojowej twórczej pracy: oto Armia Radziecka, witana przez ludność wyzwolonych przez nią wsi; oto dobrze znana postać Lenina, przedstawionego w chwili, kiedy rozmawia z góralami Poronina. Oto wreszcie początki walki polskiej klasy robotniczej – manifestanci 1-go Maja zmasakrowani przez sanacyjną policję.

Wystawa robi duże wrażenie na zwiedzających. Nie tylko dlatego, że cała jej bogata tematyka posiada wyraźną, bojową wymowę polityczną. Także dlatego, że na wystawie panuje realizm. Mimo różnych błędów rysunkowych czy w światłocieniu, każdy obraz jest czytelny, i niedwuznacznie mówi o wydarzeniach, które przedstawia. Widać, że uczestnicy wystawy świadomie nawiązali do osiągnięć polskiego i rosyjskiego realizmu, oraz do twórczości malarzy radzieckich. Widać także, że przeciwstawili się skutecznie „głośnym” u nas do niedawna kierunkom formalistycznym.

Biorąc pod uwagę to, że nowy program uczelni plastycznych kładzie specjalny nacisk na doskonalenie rysunku i opanowanie rzemiosła malarskiego – można ufać, że młodzi artyści o tak dojrzałej postawie ideologicznej staną się, po należyтым opanowaniu swojej wiedzy fachowej, pełnowartościowymi malarzami i rzeźbiarzami.

² Paul Robeson (1898–1976) – amerykański piosenkarz, aktor i aktywista polityczny. Mimo międzynarodowego rozgłosu, poprzez zaangażowanie w kwestie bliższe interesom Związku Radzieckiego niż USA, Robeson ściągnął na siebie gniew władz federalnych, oburzenie opinii publicznej i zainteresowanie komisji Kongresu USA. Był obiektem szykan i sankcji finansowych, nigdy jednak nie wycofał publicznie poparcia dla Związku Radzieckiego, ani nie zaprzestał krytyki polityki USA (przyp. red.).

